

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Икономика на споделянето и саморегулиране“

(проучвателно становище)

(2016/С 303/05)

Докладчик: г-н Jorge PEGADO LIZ

С писмо от 16 декември 2015 г. и в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз г-н М. J. Воегеboom, генерален директор в Министерството на социалните грижи и заетостта на Кралство Нидерландия, отправи искане от името на нидерландското председателство към Европейския икономически и социален комитет да изготви проучвателно становище относно

„Икономика на споделянето и саморегулиране“.

(становище по собствена инициатива).

Секцията „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 10 май 2016 г.

На 517-ата си пленарна сесия, проведена на 25 и 26 май 2016 г. (заседание от 25 май), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 133 гласа „за“, 1 глас „против“ и 7 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 В отговор на искането на нидерландското председателство да изготви проучвателно становище относно *„Икономика на споделянето и саморегулиране“* и след като приключи работата си по темата, Комитетът представя своето становище и формулира следните заключения.

1.2 ЕИСК в редица свои становища, на които настоящото становище очевидно се основава, вече предвиди различни аспекти на този феномен под различни наименования, присъщи за него в зависимост от езиците и гледните точки.

1.3 Съгласно отправеното искане Комитетът предприе понастоящем определяне на специфичните характеристики на икономиката на споделянето, която включва икономическите практики, включени в самата концепция, и по какъв начин тези икономически и социални практики следва да бъдат подчинени на правото, под каква форма и с какви средства, по-специално чрез саморегулиране или съвместно регулиране.

1.4 Тази практика, придобила социално и икономическо значение от началото на 21-ви век с използването на интернет и социалните мрежи, не е реципрочна на размяната, която съществува откакто съществува човекът, а е по-скоро една „просоциална нерципрочна практика“ или по-точно „акт и процес на разпространение на това, което е наше, за ползване от другите, и/или акт и процес на получаване на нещо от друго, за да го ползваме“.

1.5 По-важно от дефинирането на тази практика, което ние все пак ще се опитаме да направим, е да се определят характерните ѝ особености, след които се отличават следните:

— тази практика не води до собственост на стоки, нито до съсобственост, а до съвместно ползване или употреба;

— осъществява се чрез платформа, която чрез електронни средства установява контакт между множество предоставящи стоки или услуги лица, както и множество потребители;

- има обща цел за по-доброто използване на стоките или услугите чрез тяхното споделяне;
- и това, че крайните страни в тази сложна триъгълна бизнес структура са предимно „партньори“ (P2P) и никога в договорни отношения на предприятия с потребители (B2C).

1.6 Това охарактеризиране на явлението, подкрепено от едно относително консенсусно понятие, позволява да се определи моделът на този тип икономически отношения и да се направи разграничение между дейностите, които действително произтичат от икономиката на споделянето и трябва да се ползват от специален режим, и тези, които понякога неправомерно използват това наименование само за да избегнат правната уредба, която следва да се прилага за тях, какъвто е актуалният пример с Uber. По-прецизно аналитично разграничение между това какво е „споделяне“ и това, което се базира на платформа, може да подобри политическите решения и да доведе до по-подходящо регулиране.

1.7 Откроява се също така нарастващото икономическо значение на проявленията на икономиката на споделянето, които вече отбелязват значителен търговски оборот в Европа и в света, и се подчертава нейното социално и екологично измерение, потенциалът да създава отношения на солидарност между гражданите, да съживява местната икономика, да създава работни места, да рационализира потреблението на домакинствата, обединявайки употребата на някои стоки, да намалява енергийния отпечатък и да насърчава едно по-отговорно и устойчиво потребление. В параграф 5.2 са посочени няколко примера.

1.8 Предвид тези обстоятелства ЕИСК призовава Комисията да предприеме серия от изключително необходими политически мерки с цел на равнище ЕС и на равнището на отделните държави членки да бъдат подпомогнати и прилагани различни форми и начини на функциониране на икономиката на споделянето, така че тя спечели подкрепа и доверие.

1.9 Отбелязва и необходимостта тези нови бизнес модели да са в съответствие с приложимото национално законодателство и законодателството на ЕС и по-специално да се гарантират правата на работниците, подходящо данъчно облагане, защитата на личните данни и неприкосновеността на личния живот на участващите, социалните права, лоялна конкуренция и борбата с монополите и антиконкурентните практики, отговорността на платформите в бизнес отношенията между партньорите и зачитане на законността на техните оферти, и преди всичко защита на правата на всички партньори, участващи в икономиката на споделянето, включително тези на производителите за собствено потребление (grossmer), посредством адаптирането на тези отношения спрямо настоящите достижения на правото ЕС в областта на правата на потребителите, по-специално разпоредбите, свързани с неравноправните договорни клаузи, нелоялните търговски практики, здравето и безопасността, както и електронната търговия.

1.10 Ето защо ЕИСК счита, че ЕС — и разбира се държавите членки, участващи в заседанията на Съвета под егидата на нидерландското председателство — трябва спешно да определят ясна и прозрачна юридическа рамка, в която тези дейности трябва да се развиват и осъществяват в европейското пространство, в съответствие с посоченото в параграф 8.2.4, и призовава Комисията без забавяне да публикува очакваната и вече закъсняла Програма за икономика на споделянето или съвместното потребление.

1.11 И в нея да бъде ясно определена допълващата роля, която трябва да имат саморегулирането и съвместното регулиране, съгласно принципите и условията, които ЕИСК вече години наред определя в становища и информационни доклади, насочени по-специално към онези аспекти, които се потвърждават и мултиплицират.

2. Въведение: актуална и противоречива тема

2.1 Нидерландското председателство поиска с писмо на Министерството на социалните грижи и заетостта ЕИСК да изготви проучвателно становище относно „*Икономиката на споделянето и саморегулиране*“, без да дава каквито и да е насоки и да формулира каквито и да е въпроси.

2.2 Въпросът за икономиката на споделянето, като се започне от нейното определение и концептуално разграничаване и се стигне до различните понятия, които включва, и практиките, които обхваща, както и последиците от тях, е твърде противоречива и изключително актуална тема.

2.3 Многобройни са практиките, които през последните години се съотнасят към тази концепция, както са многобройни и публикациите от различен характер, изготвени по тази тема.

2.4 Не е изненада, че ЕИСК, който винаги следи внимателно различните тенденции в гражданското общество, в редица свои становища, на които настоящото становище очевидно се уповава⁽¹⁾ и като възприема и доразвива основна им философия, вече предвиди различни аспекти на този феномен под различни наименования, присъщи за него в зависимост от езиците и гледните точки.

2.5 Целта на настоящото становище е да отговори на искането на нидерландското представителство, като се опита да определи специфичните характеристики на икономиката на споделянето, които я разграничават концептуално и обхващат присъщите ѝ икономически практики, както и да се определи дали и по какъв начин тези икономически и социални дейности трябва да бъдат правно защитени, под каква форма и с какви средства, по-специално чрез саморегулиране или съвместно регулиране.

3. Въпрос на поведение по отношение на „да имам и да бъда“

3.1 Практикуването на някои форми на икономиката на споделянето възниква дори преди оформянето на концепцията за това понятие, произтичащо от схващането „да имам“ и „да бъда“, което се базира основно на идеята за това, че „ти не си това, което имаш“, а „онова, до което можеш да имаш достъп“.

3.2 Очевидно е, че една такава икономика на споделянето е толкова древна, колкото и самото човечество, и има своите исторически корени в „разменната икономика“ на примитивните общества, която постепенно замира с въвеждането на паричните средства, които предоставят на притежателя им способността да купува и по този начин да притежава.

3.3 Практиката, която при все това придобива социално и икономическо значение от началото на 21-ви век с използването на интернет и социалните мрежи, не е реципрочна на размяната, а е по-скоро една „просоциална нерещипрочна практика“ или по-точно „акт и процес на разпространение на това, което е наше, за ползване от другите, и/или акт и процес на получаване на нещо от друго за да го ползваме“. Следователно икономиката на споделянето се вдъхновява от различни идейни течения, които варират от свободния безплатен и универсален достъп до познанието, до функционалната икономика или икономиката на даровете (*Gift Economy*), насочена към размяна без печалба. За разлика от чистата икономика на размяна, икономиката на споделянето се основава на идеята за парична или непарична компенсация.

4. Една икономически значима практика

4.1 Именно от тази концепция трябва да се тръгне, за да се очертае присъщата и специфична област на икономиката на споделянето в различните ѝ аспекти, като се подчертават характеристиките, които трябва да представят нейните практики и които позволяват тя да бъде разграничена от други икономически пазарни практики.

4.2 Преди всичко доминиращата и обща характеристика е, че тази практика не води до собственост на стоки, нито до съсобственост, а до съвместно ползване или употреба.

4.3 От друга страна, от особено значение е посредничеството на платформа, която най-вече чрез електронни средства (браузър или приложение) установява контакт между множество предоставящи стоки или услуги лица, както и множество потребители.

4.4 Обща и характерна цел на този вид дейност е най-ефективното използване (*idling capacity*) на стоки или услуги посредством тяхното споделяне.

⁽¹⁾ ОВ С 177, 11.6.2014 г., стр. 1.

4.5 При този вид бизнес модел от съществено значение е също така крайните страни да бъдат „партньори“ (P2P) и никога в отношения на предприятия с потребители (B2C), без значение дали става въпрос за физически или юридически лица, включително и дружества, и те самите да не превръщат това споделяне в своя търговска цел (например едно дружество може да споделя с друго използването на автомобилен парк или набор от устройства за възпроизвеждане). Възможността обаче да се създадат „търговски отношения“ между „партньорите“ не трябва да се изключва.

4.6 Следващата графика показва разликите между сравняваните бизнес модели:

4.7 Този вид бизнес предполага сложна триъгълна договорна структура при договорните отношения между притежателя на стоката или предоставящия услугата и субекта, управляващ платформата; между ползвателя и субекта, който посредничи за сделката на платформата, евентуално срещу заплащане; и между самите ползвателите на платформата за това ползване.

4.8 Поради това не считаме, че следните характеристики са отличителни или специфични:

- 1) безплатният или платен характер, Couchsurfing срещу Airbnb;
- 2) реципрочността на договорните позиции;
- 3) финансовият или нефинансов характер на операцията, поради което колективното финансиране (*crowdfunding*) се включва в тази дейност;
- 4) обикновеното споделяне на стоки или услуги между частни лица („превозът“ на колега, временното преотстъпване на стая за нощувка или престой на приятел, предоставяне на използването на пералнята, когато тази на съседа е повредена);
- 5) размяната или продажбата на стоки втора употреба, тъй като не предполагат споделяне, водят до прехвърлянето на собствеността на стоката.

5. Някои практически примери, които са или не са част от икономиката на споделянето

5.1 Ограниченията относно обема на настоящото становище не позволяват широкообхватно формулиране, още по-малко подробно обсъждане на широк спектър от ситуации, произтичащи от посочените характеристики на икономиката на споделянето.

5.2 Някои обаче заслужават да се споменат специално, за да се илюстрира предметът на становището:

5.2.1 В сектора на настаняването се отличават Airbnb, Rentalia, Homeaway, Couchsurfing и Bedycasa — платформи, в които се регистрират собственици на имоти за временно споделяне на стая или цяла къща, като хостели, мотели и други туристически обекти за настаняване също могат да предлагат своите структури на тази платформа. Предвид лекотата, с която всеки може да добави своя имот в тази мрежа за споделяне и като се добави печалбата, която получават собствениците, упражнявайки тази дейност, разпространението на настанявания от този тип доведе до сключването на споразумения за сътрудничество при събирането и плащането на данъци между платформите и данъчните власти, най-вече в Париж и Амстердам. В Амстердам, Барселона, Лондон и Берлин беше създаден режим на задължително регистриране на тези настанявания и правила за ограничаване на времето с цел да не се възпрепятства наемането в дългосрочен план и да се предотврати последващото увеличение на наемите.

5.2.2 В транспортния сектор може да се споменат Blablacar, Umcoche, Liftshare, Karzoo — приложения, позволяващи регистрирането на собственици на частни превозни средства, които искат да споделят свободните места в своите автомобили за пътуванията си (*carpooling*). В някои от тези платформи могат да бъдат разделени пътните разходи, но не е позволено събирането на суми с цел печалба. Uber обаче е случай, който заслужава да се отбележи, тъй като освен че предоставя услуги за споделяне на частни превозни средства (UberPop — забранен в почти целия ЕС), позволява и услуга за пътувания чрез ангажиране на професионални шофьори (Uberblack и UberX — сходни с традиционните таксиметрови услуги). Неговата характеристика не е ясна, тъй като бизнес моделът на компанията не е прозрачен, включително вече по съдебен ред се разглежда въпросът дали шофьорите на Uber са служители на дружеството⁽²⁾. Тази услуга доведе до понякога бурни реакции и дори до съдебни процеси в почти цяла Европа. Единствено Англия и Естония имат законодателство, което узаконява тези услуги, в очакване на отговор на Съд на Европейския съюз на преюдициалните запитвания, отправени от съд в Барселона и от съд в Брюксел за изясняване на характера на дейността⁽³⁾.

5.2.3 Примери за колективно финансиране са финансирането чрез заеми с плащане на лихви, като Zora и Auxmoney; капиталово финансиране със социално участие в създаденото дружество, например Fundedbyte и Crowdcube; финансиране срещу възнаграждение, например Kickstarter или Indiegogo, и накрая финансиране чрез дарение, в което не е договорено никакво възнаграждение за предоставяне на сумите.

6. Нуждата от дефиниране на концепция

6.1 Както обикновено усилията за концептуализация, по-специално когато методът е индуктивен, не са линейни, като е необходимо време за избистряне и достигане до единство в разбирането. Това се случва с понятието „икономика на споделянето“, което се появява в социалните медии заедно с други понятия като „социална или солидарна икономика“, „културна икономика“, „функционална икономика“, „зелена икономика“, „синя икономика“, „икономика на решенията“, „хоризонтална икономика“, „икономика на търсенето“, „икономика на платформите“ и „икономика на работата по отделни заявки“ (*Gig Economy*).

6.2 Затова някои автори дори предпочитат да не се опитват да дават определение поради опасения да не би то да не е достатъчно изчерпателно или обратно, да не би да не могат да очертаят коректно обхвата му.

6.3 В становищата на ЕИСК, освен многобройните препратки към това понятие, никога не е давано определение; аналогично в становището на КР⁽⁴⁾, въпреки опита да се направи класификация в две основни категории и четири форми, също не се рискува с даването на определение; накрая, Комисията в своето неотдавнашно съобщение — „Осъвременяване на единния пазар“⁽⁵⁾, използва по-скоро термина „икономика на сътрудничеството“, считан за синоним, но вместо да даде определение по-скоро се ограничи в очертаване на ползите за някои заинтересовани страни (потребители, работници) и изтъкване на въздействието ѝ върху производителността и устойчивостта, като пое ангажимент да издаде през 2016 г. „Европейска програма за икономика на сътрудничеството“. От страна на ЕП до този момент не се наблюдава конкретен съществен принос, освен Резолюцията от 21 декември 2015 г. „Към Акт за цифровия единен пазар“⁽⁶⁾, няколко проучвания с високо качество и няколко брифинга по тези теми. До този момент обаче в нито един от тези документи не е направено проучване на въздействието от гледна точка на създаване на работни места и растеж.

⁽²⁾ <http://www.theguardian.com/technology/2015/sep/11/uber-driver-employee-ruling>

⁽³⁾ ОВ С 363, 3.11.2015 г., стр. 21; ОВ С 429, 21.12.2015 г., стр. 9.

⁽⁴⁾ ОВ С 51, 10.2.2016 г., стр. 28.

⁽⁵⁾ COM(2015) 550 final, стр. 4.

⁽⁶⁾ A8-0371/2015.

6.4 Не считаме, че по този въпрос трябва да се проявява оригиналност, тъй като измежду многото предложени определения изпъква едно, което очевидно спечели широка подкрепа; одобрява се определението за икономика на споделянето, дадено от Botsman и Rogers, като „икономическа система, основаваща се на прякото споделяне между частни лица на частично използвани стоки или услуги, безплатно или срещу заплащане“ посредством онлайн платформи, въпреки че едно по-прецизно аналитично разграничение между „споделяне“, т.е. „с нестопанска цел“, и базирането въз основа на платформа, може да улесни вземането на политическо решение и най-подходящото регулиране.

6.5 Това определение е достатъчно широко, за да обхване различни области като производството, потреблението, колективното финансиране (*crowdfunding*) или собствените познания, и да позволи разделянето на четири сравнително автономни области: съвместното потребление; образованието, обучението и съвместното познание; колективното финансиране; и съвместното производство ⁽⁷⁾.

6.6 Това определение позволява и определянето на бизнес модели, които под привидната форма на икономиката на споделянето в действителност са стопански дейности, целящи единствено печалба, и които представляват модели В2С. Това заключение се налага от анализа на начина на функциониране на тези платформи (макар и невинаги прозрачно) и можем да открием случаи на действителна икономика на споделянето, където отношенията, установени чрез платформа, са Р2Р, и единствената роля на платформата е да улесни контакта между партньорите, но също така има и примери за предприятия, които под прикритието на Р2Р платформа извършват стопанска дейност, като получават комисионни, плащания, предоставят допълнителни услуги, и те не трябва да бъдат третираны като участници в икономика на споделянето, а като доставчици на услуги В2С, със съответните последиствия.

6.7 От друга страна, това определение позволява веднага да се изключат от понятието за икономика на споделянето някои видове практики, които в противен случай биха претендирали да бъдат включени в него, а именно:

- 1) споделянето на хранителни стоки или недълготрайни потребителски стоки;
- 2) взаимоспомагателни дружества и кооперации;
- 3) социалното предприемачество;
- 4) благотворителната дейност;
- 5) икономика на заявките (on demand);
- 6) функционалната икономика, която е свързана в по-голяма степен с кръговата икономика;
- 7) обикновеното посредничество.

7. Нарастващото икономическо значение на явлението и някои политически възможности за развитие

7.1 Въпреки липсата на достатъчно ясно определение в тази област обаче, изследванията и проучванията с цел определяне на икономическата тежест на това явление в ЕС и целия свят се множат.

7.2 Безспорно е, че през последните години и най-вече в настоящите времена на криза, и като отговор на нея, инициативите на икономиката на споделянето не спират да се увеличават; инициативите в интернет сайта www.collaborativeconsumption.com наброяват повече от 1 000.

⁽⁷⁾ <http://www.euro-freelancers.eu/marco-torregrossa-presentation-on-the-sharing-economy-2/>

7.3 Използваните от Европейската комисия оценки посочват, че обемът на световния бизнес, който попада в категорията икономика на споделянето, достигна 3,5 милиарда долара през 2013 г., което представлява годишен растеж с 25 %. Към момента вече е 20 милиарда. Предвижданията на консултантското бюро на PwC сочат много голямо нарастване до 2025 г. ⁽⁸⁾

7.4 Освен че създава икономическа стойност, икономиката на споделянето в своето социално и екологично измерение, има потенциала да създава отношения на солидарност между гражданите, да съживява местната икономика, да създава работни места, да рационализира потреблението на домакинствата, обединявайки употребата на някои стоки, да намалява енергийния отпечатък и да благоприятства едно по-отговорно и устойчиво потребление.

7.5 ЕИСК вярва, че този тип икономика „представлява иновативното допълнение на икономиката на производството, което благоприятства икономическите, социалните и екологичните ползи“ и „то предоставя също така и решение на икономическата и финансовата криза“ ⁽⁹⁾.

7.6 Поради това ЕИСК не се колебае да призове Комисията да предприеме серия от изключително необходими политически мерки с цел на равнище ЕС и на равнището на отделни държави членки да бъдат подпомогнати и прилагани различни форми и начини на функциониране на икономиката на споделянето, така че тя спечели подкрепа и доверие. В рамките на настоящото становище не могат да не бъдат потвърдени вече изразените от ЕИСК възгледи по тези аспекти, на които то изрично се позовава. Следователно се счита, че новите бизнес модели, които платформите представляват, поставят неотложни въпроси относно прилагането на националното законодателство, осигуряването на правата на работниците и на адекватно данъчно облагане, наред с другото. ЕИСК призовава Комисията да разгледа тези опасения, ако действително трябва да бъдат конкретизирани социалните ползи от този тип бизнес модели.

7.7 Важно е също да се отправи призив за спешното формулиране на определения, ориентации или насоки на европейско равнище, тъй като някои държави членки вече индивидуално са определили своите собствени политики предвид забавянето и очевидната нерешителност на европейските институции.

8. Дейност под защитата на правото

8.1 Засегнатите интереси и тяхната правна защита

8.1.1 Като всяка друга дейност, която свързва хора с лични и евентуално конфликтни интереси, икономиката на споделянето се подчинява на правото и на нормативното регулиране на съответните интереси. За това се счита за несериозна позицията на тези, които претендират, че икономиката на споделянето трябва да бъде „безправна“ зона, където свободата трябва да бъде пълна, без каквито и да е бариери и ограничения, изцяло базираща се на доверието и естествената доброта (идеята за „благородния дивак“ на Русо).

8.1.2 ЕИСК защитава постоянно и последователно идеята, че всяка една икономическа дейност трябва да бъде закриляна от правото; той обаче също подкрепя тезата, че това регулиране може да бъде под различни форми, които трябва да взаимодействат хармонично.

8.1.3 По-специално в своето най-скорошно становище относно ролята на саморегулирането и съвместното регулиране в ЕС ⁽¹⁰⁾, към чието съдържание прави препратка, ЕИСК защити категорично позицията, че „саморегулирането и съвместното регулиране“ като „спонтанни или наложени регулаторни механизми на икономическите и социалните интереси или на отношенията и търговските практики на различните икономически участници“ трябва да се разглеждат като важни допълващи или допълнителни инструменти, но никога като алтернатива, на актовете със задължителен характер (*hard law*), чиято валидност зависи от това, че „тяхната конфигурация и приложно поле следва да се определят от изрични разпоредби, които са правно обвързващи и подлежат на изпълнение както на национално равнище, така и на равнището на Общността, като в същото време се зачита естеството на тези инструменти и преди всичко доброволното съгласие на участващите страни“.

⁽⁸⁾ http://www.cpcp.be/medias/pdfs/publications/economie_collaborative.pdf

⁽⁹⁾ ОВ С 177, 11.6.2014 г., стр. 1.

⁽¹⁰⁾ ОВ С 291, 4.9.2015 г., стр. 29.

8.2 Права и задължения

8.2.1 В действителност от момента, в който чисто спонтанните практики между физическите лица придобиват характеристики на икономическа дейност и реципрочните права и задължения на страните придобият договорен характер, те трябва да бъдат уредени от национална или европейска нормативна уредба, която включва законните права и задължения на двете страни.

8.2.2 Оказва се, че сложността на отношенията, възникващи в резултат на това явление, описано в параграф 4.7, е такъв вид, че обосновава определянето на юридическа рамка, която участниците трябва да спазват, особено когато тези дейности имат хибриден характер като в случаите на моделите „freemium“ или „donationware“, типичен пример за които е „geocaching“.

8.2.3 С оглед на това, че поради своеобразния си характер днес явлението очевидно прехвърля границите на държавите членки, то ЕС трябва да определи за своето общо и интегрирано пространство на обширен единен пазар приложимата правна рамка за случаите, когато тези дейности се развиват извън границите. Липсата на такава рамка е причината за серия от различни и противоречиви решения в различни държави членки относно някои конкретни случаи (напр. Uber) по подобие на това, което се случва и в САЩ.

8.2.4 Тази правна рамка е свързана по-специално със следните приоритетни области:

- 1) защита на правата на всички партньори, участващи в икономиката на споделянето, включително производителят за собствено потребление (*prosumer*), посредством адаптирането на тези отношения спрямо настоящите достижения на правото ЕС в областта на правата на потребителите, по-специално разпоредбите, свързани с неравноправните договорни клаузи, нелоялните търговски практики, здравето и безопасността, както и електронната търговия;
- 2) основни права на „потребителите“, които трябва да бъдат разширени, за да включат горните дейности (информация, прозрачност, защита на данни и поверителност, здраве и безопасност);
- 3) защита на данните и личния живот на участниците (*tracking and profiling*), която да гарантира преносимостта на техните данни;
- 4) конкурентно право, доколкото този вид дейности се конкурират на пазара с предприятия, преследващи идентични крайни цели и дейности, като се гарантира лоялна конкуренция и борба с монополите и антиконкурентните практики и така че да се обърне внимание на другите предизвикателства на икономиката на споделянето;
- 5) данъчно право, доколкото приходите от тези дейности не могат да бъдат освобождавани от подходящо данъчно облагане, с цел борба с измамите и избягването на данъци;
- 6) отговорността на бизнес платформите в зависимост от услугите, които предоставят и съобразно нивото на намеса, което имат в бизнеса, реализиращ се чрез тях, и гаранция за законосъобразността на офертите им;
- 7) нейното въздействие върху пазара на труда и върху определянето на понятието и на формите на труд в цифровата среда;
- 8) защита на засегнатите работници, като се прави разграничение между положението на работниците, които нямат ефективни трудови отношения с платформата, защитавайки ги съгласно принципите, приложими за самостоятелно заетите лица, и се прилагат принципите за защита на работниците, които в действителност могат да бъдат считани за нейни служители, по-специално в случай на „фалшиви“ самостоятелно заетите лица или несигурна заетост;

- 9) защита на правата и социалните инструменти на работниците, като правото на сдружаване, правото на стачка, правото на колективно трудово договаряне и на социален диалог;
- 10) защита на социалните модели и на способността на държавите членки да поддържат устойчивостта на тези модели в бъдеще;
- 11) екологичното измерение с цел да се наблюдава екологичното въздействие на икономиката на сътрудничеството, като се предотвратяват отрицателните въздействия ⁽¹¹⁾;
- 12) авторски права и интелектуална собственост, да се вземат предвид в прегледа на Директива 2001/29/ЕО.

8.3 **Формули на регулиране**

8.3.1 На равнище ЕС, което е единственото релевантно равнище за настоящото становище, ЕИСК счита, че неговите институции трябва, като се започне от Комисията предвид нейното право на инициатива, но също и от Съвета и ЕП, спешно да отделят специално внимание на приемането на правна рамка, която точно да определя приложното поле и параметрите, в които тази дейност трябва да се развива, като разбира се мерките трябва да бъдат адаптирани спрямо различните видове икономика на споделянето.

8.3.2 В тази рамка трябва да се очертаят общите принципи на обществен интерес и обществен ред, които трябва да бъдат задължително спазвани от участниците в тези договорености за икономическа дейност, и по-специално посочените в параграф 8.2.4.

8.3.3 Но, както ЕИСК винаги е посочвал, едновременно и паралелно съществува цяло едно пространство, което трябва да бъде оставено на саморегулирането и на съвместното регулиране, като счита дори, че това е отличен пример за явлението, което някои наричат споделено регулиране („shared regulation“), наскоро подкрепено от Кралското общество за насърчаване на изкуствата, производството и търговията (Royal Society for the encouragement of Arts, Manufactures and Commerce), RSA HOUSE, Лондон, или модела на Кодекс за поведение, изготвен от Sharing Economy UK (SEUK) ⁽¹²⁾.

8.4 **Специална роля за саморегулирането**

8.4.1 ЕИСК винаги е защитавал позицията, че нито институциите на ЕС, нито националните власти трябва да определят съдържанието на кодексите за саморегулиране и че на страните трябва да бъде предоставена пълната свобода за това, доколкото те не претендират да получат взаимнообвързващо признание.

8.4.2 Въпреки това, тъй като за тези споразумения претендират да бъдат признати „като допълнителен регулаторен инструмент в съответната правна система“, ЕИСК счита в посоченото си по-горе становище, че ЕС трябва да установи, че [параметрите] „за разпознаване на тези регулаторни инструменти трябва да са ясни, също както принципите, ръководещи използването им“, както и „техните ограничения“. Това е доктрина, която се прилага изцяло за икономика на споделянето, която не може да бъде изключение.

8.4.3 ЕИСК изразява съжаление, че новото Междуинституционално споразумение между Съвета, Европейския парламент и Комисията, одобрено на 13 април 2016 г., не е подобро от тези институции по начина, препоръчан от Комитета в споменатото по-горе негово становище относно саморегулирането и съвместното регулиране (SRCR), като тези аспекти бяха включени в първоначалния текст, и където темата за SRCR понастоящем се свежда до едно бегло позоваване на съобщението за Пакета за по-добро регулиране („Better Regulation“), в което с бележка под линия се споменават принципите за по-добро използване на SRCR и на платформата ООП, както и някои откъслечни споменавания в „Guidelines“ и „Toolbox“.

8.4.4 Ако има област, в която в най-голяма степен е необходимо определение на горепосочените параметри, за да вдъхва тя надеждност и доверие у потребителите, без съмнение това е областта на икономиката на споделянето, която би спечелила много от една солидна структура и отговорна рамка на саморегулирането и съвместното регулиране на европейско равнище.

8.4.5 Ето защо ЕИСК очаква с интерес обявената „Европейска програма за икономиката на сътрудничеството“, като призовава още от сега Комисията да не пренебрегва аспектите на регулирането на тази дейност и на ролята, която трябва да имат за нея саморегулирането и съвместното регулиране.

Брюксел, 25 май 2016 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Georges DASSIS

⁽¹¹⁾ http://www.iddri.org/Evenements/Interventions/ST0314_DD%20ASN_sharing%20economy.pdf

⁽¹²⁾ <http://www.sharingeconomyuk.com>